

Sint Martinus

Parochieblad van de Oud-Katholieke parochie te Groningen

Jaargang 47 nr. 2

(NA)ZOMER 2021

Colofon

Het parochieblad verschijnt 3x per jaar.

nr. 1 Vasten / Pasen

nr. 2 Zomer

nr. 3 Advent / Kerst

WWW

De parochie is ook te vinden op het web.

Kijkt u op onze website voor Groningen

op:

www.groningen.okkn.nl

Redactieadres

email: secretaris@groningen.okkn.nl

Abonnementen

Het parochieblad is een uitgave die vanaf 2017 digitaal kosteloos wordt verstrekt aan leden, gastleden en belangstellenden.

De papieren versie kost 19 euro per jaar.

Als u zou willen bijdragen in de kosten van het parochieblad, dan zijn giften van harte welkom op de bankrekening van de parochie, o.v.v.: bijdrage parochieblad.

Adreswijzigingen

Uw wensen aangaande adressering van dit parochieblad kunt u sturen naar onze secretaris.

Advertenties

Het parochieblad kent een brede verspreiding in de noordelijke provincies, maar ook in de rest van Nederland. Daarom is dit blad een ideale plek om op een betaalbare manier te adverteren. U kunt ook in dit blad adverteren. Neem daartoe contact op met de redactie voor de mogelijkheden en de prijzen. Familieberichten van parochianen, gastleden en belangstellenden kunnen kosteloos worden geplaatst.

Bij de kافت:

Bisschop Bernd klopt drie keer op de deur van de kathedraal om toegelaten te worden voor de intronisatie.

Liturgie rondom dood en begrafenis.....	4
Gabrielle, misdienaar van het aartsbisdom.....	7
Kerk zijn met de deuren wijd open.....	10
De kerk en de heuvel.....	12
Onze zoektocht naar een organist	13
Convidstructief?.....	16
Volmaaktheid	18
Wat past? Wat past niet?	20

In onze Groningse parochie is de meerderheid van de actief betrokken leden niet opgegroeid in de traditie van de Oud-Katholieke Kerk, maar afkomstig uit een andere christelijke traditie. De viering van de eucharistie op zon- en feestdagen is het centrum van ons aller geloofsbeleving. Door de bijzondere situatie van onze parochie als een uitgestrekte diasporagemeenschap zijn allerlei vormen van liturgie, die als een krans rondom de eucharistie liggen, onbekend. Dit geldt ook voor de liturgieën bij bijzondere momenten in het leven van de mens: van geboorte tot dood. Begrijpelijk, maar wel jammer. Daarom ben ik blij dat mij gevraagd is in dit nummer dat rondom Allerheiligen en Allerzielen (de gedachtenis van alle overledenen) verschijnt, “wat” te schrijven over de dood en begrafenis/crematie van een kerklid. Want wanneer een christen is gestorven, begeleidt de kerk de gestorvene naar het graf en biedt zij de achtergeblevenen in een rijke liturgie met het evangelie van Jezus Christus troost.

Daarvoor zijn er in het Kerkboek van 1993 (pag. 591-630) een aantal vieringen – zowel gebedsdiensten als eucharistievieringen – opgenomen, die ik hieronder beschrijf.

Verwisseld, niet uitgedoofd

Eerst iets persoonlijks. Voor mij zijn de volgende woorden uit de pefatie van het eucharistisch gebed op de dag van een uitvaart een samenvatting van alle woorden en ritens van de liturgie in de dagen van uitvaart en rouw:

*Ja, waardig zijt Gij onze dank te ontvangen,
Heer, heilige Vader,
machtige God der eeuwen,
door Christus, onze Heer,*

*in wie Gij ons de hoop
op een gelukkig verrijzen verleend hebt,
opdat onze natuur, die onder haar
sterfelijkheid gebukt gaat,
opgericht wordt door het geloof
aan de belofte der toekomstige
onvergankelijkheid.
Voor wie geloven, Heer,
wordt toch dit leven verwisseld, niet
uitgedoofd,
en, na de ontbinding van dit aardse
woonhuis,
in de hemel een eeuwige woning toebereid.*

Het zijn in klassieke taal verwoorde beelden van de hoop waarvan een christen leeft, als die wordt geconfronteerd met de dood. Vooral het laatste gedeelte over het verwisseld worden, spreekt mij zeer aan, tilt mijn geloof op.

Avondwake

Op de sterfdag of op één van de dagen vóór de uitvaart kan er een avondwake – thuis, op de plaats waar het lichaam is opgebaard of in de kerk - worden gehouden. Dit is een gebedsdienst waarin het psalmgebed (het lezen/zingen van toepasselijke psalmen) en een schriftlezing met eventueel een overweging centraal staan en wordt gebeden voor de overledene en voor zijn of haar familie en andere achtergeblevenen.

Eucharistie op de dag van de uitvaart

Op de dag van de begrafenis of de crematie wordt de eucharistie gevierd. Deze viering wordt gehouden volgens de gewone orde van dienst. Het lichaam van de overledene wordt bij de ingang van de kerk door de priester met wijwater

gezegend. De begeleidende woorden “Moge Christus, die hem/haar geroepen heeft, hem/haar ontvangen en mogen de engelen en de heiligen hem/haar geleiden in de heerlijkheid.” zetten de toon van de verdere viering. Het lichaam wordt voor het altaar geplaatst, waarna het ten teken van het geloof in de verrijzenis in de naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest – in wiens naam de overledene is gedoopt – met een kruisteken wordt gezegend. Naast de kist staat de paaskaars als een symbool van het geloof in de opstanding. Aansluitend op de eucharistieviering vindt de zogenaamde Laatste aanbeveling ten afscheid plaats. Dit begint met een gebed waarin met een beroep op de verlossing door Christus aan God gevraagd wordt de zonden en tekortkomingen van de overledene genadig te vergeven. Hierna wordt het lichaam met wiewater en wierook gezegend. Het water herinnert aan de doop en de wierook aan de menselijke waardigheid (de gedoopte is immers een lid van het Lichaam van Christus, de Kerk). Het lichaam wordt daarna onder gezang uitgedragen. De traditionele vaste gezangen van de Gregoriaanse requiemmis zijn met een Nederlandse tekst in onze liturgie opgenomen, maar indien gewenst kunnen die ook in een andere zetting worden gezongen. In de huidige ritus is er een ruime keuze uit Bijbellezingen met bijpassende antwoordpsalmen, maar er kunnen naar gelang van de omstandigheden, ook andere gekozen worden. Ook is er een speciaal eucharistisch gebed voor een uitvaart die in het bijzonder geschikt is als vermoed kan worden dat een groot deel van de aanwezigen niet vertrouwd is met de meer traditionele liturgische taal.

Dienst van schriftlezing en gebed voor een overledene

In de laatste decennia komt het vaker voor dat er op de dag van de uitvaart geen eucharistie maar een dienst van schriftlezing en gebed wordt gehouden. De reden daarvoor is vaak dat de directe familie van de overledene geen band (meer) heeft met christelijk geloof en kerk en de viering van de eucharistie waarbij zij niet aan de communie kunnen deelnemen, niet gewenst wordt. Een andere reden om een dienst van schriftlezing en gebed te houden kan zijn dat omwille van de afstand van het sterfhuis/begraafplaats of crematorium het lichaam van de overledene niet naar de parochiekerk wordt gebracht, maar dat er in een aula een dienst wordt gehouden. (In deze situatie is natuurlijk ook de mogelijkheid tot het houden van een eucharistieviering in een ter beschikking gestelde kerk ter plaatse).

Deze dienst van schriftlezing en gebed – met psalmgebed, schriftlezing(en), overweging en voorbeden – wordt ook besloten met een Laatste aanbeveling ten afscheid, als er aan het graf of in het crematorium door de priester nog gebeden en zegeningen worden gesproken. Mocht dat niet het geval zijn, dan wordt de dienst besloten met een zegening van het lichaam en het strooien van as op de kist waarbij de priester o.a. zegt “Aan U die het geschapen hebt vertrouwen wij dit lichaam toe: as tot as, stof tot stof, in de vaste en zekere hoop op de verrijzenis in Jezus Christus, onze Heer.”

Liturgie bij het graf en in het crematorium

Zoals uit het voorgaande blijkt is er ook een liturgie bij het graf of in het

crematorium. Op een begraafplaats wordt eerst het graf met wijwater gezegend. Daarna daalt de kist in het graf en tekent de priester met een processiekruis het lichaam met het kruisteken. Daarna vindt de zgn. “beaarding” plaats. Hierbij werpt de priester driemaal aarde op de kist onder het uitspreken van de woorden in de bovenstaande alinea. Met het gezamenlijk bidden van het Onze Vader en de zegen wordt de graflegging besloten. In het crematorium vindt ook de zegening van het lichaam plaats, maar in plaats van aarde op de kist te werpen, strooit de priester as op de kist.

In het kerkboek zult u geen vorm aantreffen voor het plaatsen of bijzetten van een urn of de verstrooiing van de as. Daarvoor zijn in de afgelopen jaren echter korte orden van dienst door de bisschoppen vrijgegeven.

(Jaar)gedachtenis

Het is een oud gebruik in de katholieke kerk om ook na de begrafenis de overledenen tijdens de viering van de eucharistie in de liefde en de trouw van God aan te bevelen. Vroeger bestonden voor de zogenaamde maandelijkse en jaarlijkse gedachtenissen aparte formulieren. In het huidige kerkboek zijn die niet meer opgenomen. Het is nu gebruik om de overledenen voor wie gedachtenis wordt gehouden te noemen in de voorbeden en eventueel in het eucharistisch gebed, als in dat gebed een bijzondere bede voor de overledenen is opgenomen.

Het houden van (jaar)gedachtenissen kan worden gevraagd aan de pastoor. Ook als er door nabestaanden geen jaargedachtenis wordt gevraagd, is het mijn gewoonte om gedurende de eerste

drie jaren op de zondag in de buurt van de sterfdatum voor een overleden parochiaan jaargedachtenis te houden, de gestorvene is immers een zuster of een broeder, een lid van de grote familie de Kerk van Christus.

Nieuwe vormen

Sinds het Kerkboek in 1993 in gebruik werd genomen is de samenleving niet onveranderd gebleven. Kerk en geloof zijn bij velen steeds meer tot de individuele levenssfeer gaan behoren en de nabestaanden zijn lang niet altijd meer vertrouwd met de rol die de kerk bij de uitvaart van één van haar leden kan spelen. Daarnaast is ook de actieve betrokkenheid van mensen bij de vormgeving van een uitvaart en het uitvoeren daarvan sterk toegenomen. Anno 2021 is het zo dat de kerkelijke uitvaart in veel gevallen in een samenspel van de nabestaanden en de priester/pastor wordt voorbereid en plaats vindt. Persoonlijke woorden van gedachtenis door familie of vrienden vinden in de bovengeschetste orden van dienst een plaats en – zeker in een aula – kan er plaats zijn voor andere vormen van muziek dan het (kerkelijke) lied of orgelspel.

Ik hoop dat wat ik geschreven heb u niet alleen iets laat zien van een vaak onbekend, maar belangrijk stuk van onze liturgie, maar dat het u ook helpt om uw eigen wensen rondom uw uitvaart helder te krijgen en vast te leggen.

Wietse van der Velde, pastoor

Zoals veel parochianen weten trad Gabrielle Hooimeijer bij de bisschopswijding op als misdienaar. Het was niet de eerste keer dat zij op die manier betrokken was bij een bisdomsviering. Meestal vinden die plaats in kathedraal, de Gertrudiskerk in Utrecht. Voor de bisschopswijding was gekozen voor de Lebuinus in Deventer, omdat deze meer ruimte bood.

De Gertrudis is de kerk van de oud-katholieke parochie van Utrecht, maar tegelijkertijd ook de bisschopskerk.. De zondagse diensten zijn over het algemeen vieringen van de parochie, maar er vinden ook vieringen van het aartsbisdom plaats: onder andere priesterwijdingen, de oliewijding, de Nieuwjaarsvespers. Bij dergelijke vieringen komen ook veel gelovigen uit andere parochies en zijn ook geestelijken uit het bisdom betrokken. En misdienaars. Gabrielle is één van hen. Wij stellen haar enkele vragen over haar ervaringen.

Wanneer en hoe ben je als misdienaar bij bisdomsvieringen betrokken geraakt

Ik ging vaak met mijn moeder mee naar vieringen in Utrecht. Met een misdienaarsoog keek ik naar het gebeuren in de processies en op het altaar en naar het aandeel van de misdienaars daarin. Daarbij viel het me op dat ik niet alleen misdienaars uit de Utrechtse parochies zag, maar ook andere. Heel begrijpelijk: vanwege de ingewikkelde rituelen zijn er meer handen nodig, maar het accentueert ook het bijzondere karakter van deze vieringen en het is goed dat op die manier zichtbaar wordt dat het niet alleen om een Utrechtse aangelegenheid gaat. Ik ben toen tijdens de bijeenkomst na de dienst op de ceremoniemeester afgestapt en heb gezegd: "Als je bij een volgende

gelegenheid mijn hulp zou kunnen gebruiken, lijkt het me leuk om mee te doen." Hij reageerde positief en we wisselden e-mailadressen uit en de voor de volgende keer kreeg ik een uitnodiging. Ik weet niet meer wanneer ik begonnen ben, maar in ieder geval heel lang geleden.

Is er een vaste ploeg misdienaars voor deze diensten?

Min of meer. De uitnodiging gaat naar een aantal mensen die vaker meewerken, maar de bezetting wisselt. Er vallen mensen af, er komen mensen bij. En niet iedereen heeft altijd gelegenheid om te komen. Maar er ontstaat tussen mensen die vaak meedoen een band. Na afloop van de dienst zitten we vaak bij elkaar om na te praten en we zijn ook een keer uit eten geweest.

Hoe weet je wat je tijdens de dienst moet doen en welke taken zijn er?

Er is bij iedere viering een ceremoniemeester, die van te voren de taken verdeelt, die voor een deel dezelfde zijn als in vieringen in de parochie, zoals dragen van het processiekruis, helpen de altaartafel gereed te maken, voor de handwassing zorgen, bellen tijdens de consecratie, zorgen voor de wierook. Maar er zijn in de bisdomsvieringen ook extra taken.

Voor de bisschop loopt een misdienaar met het voordrachtskruis. In de processie wordt ook een aantal toortsen door misdienaars megedragen. Twee misdienaars fungeren als stafdrager en mijterdrager. Zij lopen achter de bisschop en dragen over hun schouders een velum, een soort sjaal met insteekzakken, waarmee ze de staf en de mijter vasthouden, wanneer ze die tijdens de

- Gabrielle staat met het gezicht naar de kerkruimte met het processiekruis, zodat deelnemers aan de processie ervoor kunnen buigen

- Gabrielle in de sacristie van de kathedraal

dienst van de bisschop aannemen of aan hem geven. Tijdens de wijdingsdienst was ik mijterdrager.

Hoe ervaar je deze vieringen en het meewerken eraan?

Al heb ik al heel veel van deze vieringen meegemaakt, toch kijk ik af en toe nog mijn ogen uit naar alles wat er gebeurt. Je zit er op het altaar met je neus bovenop en ziet allerlei details die je vanuit de kerk niet opmerkt. (Behalve tijdens de wijding; toen zat ik achter het altaar en zag ik weinig.) Het is ook niet altijd duidelijk waarom iets moet. Sommige dingen staan kennelijk ook niet vast. De ene bisschop zet aan het begin van de dienst zijn mijter af voordat hij het altaar bewierookt. Die moet je dan als

mijterdrager aannemen. Maar de andere bisschop houdt hem op. Dan sta je daar voor niets te wachten.

Ik vind het heel mooi om er zo bij betrokken te zijn en ben er trots op dat ik ook een bescheiden aandeel in het geheel mag hebben. De rituelen boeien me ook en ik ga er steeds meer van begrijpen.

Gaat er wel eens iets mis?

Je loopt wel eens ergens heen in de veronderstelling dat je er iets moet doen, en dan blijkt dat niet zo te zijn. Lang geleden heb ik van een pastoor een wijze les voor misdienaars geleerd: als je tijdens een viering merkt dat je iets doet wat niet de bedoeling is, maak dan een buiging

en loop door, dan lijkt het of je weet wat je doet. Maar ook de priesters gaan wel eens de fout in en zelfs de bisschop. Zo vergat een bisschop een keer zijn handen te wassen, terwijl ik klaar stond met water en handdoek. Toen heb ik zachtjes gezegd: "Monseigneur, handen wassen." En hij deed het.

Welke viering spreekt je het meeste aan?

De oliewijding. Dat gebeurt op de woensdag voor Pasen. Het is een heel feestelijke viering, maar ook heel aangrijpend: de opgang naar Pasen. Het is ook een extra spannende viering, omdat er andere dingen moeten gebeuren dan in andere vieringen. De misdienaars zetten op een bepaald moment tafels op het altaar, waarop zilveren schalen met watten staan. Drie geloofsleerlingen dragen kruiken met oliën met speciale kruiden aan, die door de bisschop gewijd worden. Per tafel vullen twee priesters de door vertegenwoordigers van de parochies aangedragen oliedoosjes met die watten. Er staat bij dit gebeuren een misdienaar klaar met een kan met warm water in een zilveren kan en een schaal, zodat de priesters na hun taak vervuld te hebben hun handen kunnen wassen. Het is een plechtig en tegelijk levendig gebeuren, doordat de pastoors de kerk in gaan om de parochianen, die de oliën in ontvangst nemen, te halen en weer terug te brengen.

Hoe heb je de wijding ervaren?

Als heel spannend, vooral van te voren. Ik denk dat dat voor iedereen geldt die erbij betrokken was, maar voor mij extra. Ik was heel vereerd toen mij verteld werd dat ik misdienaar mocht zijn bij de wijding, waarbij een kleiner aantal misdienaars op zou treden dan normaal vanwege corona. en ik verheugde me er

erg op. En toen brak ik mijn been. Een van de eerste dingen die ik zei na het ongeluk was: "Maar ik zet alles op alles om mee te kunnen doen bij de wijding." Het was een extra motivatie om intensief te oefenen. Maar het bleef spannend of het zou lukken. We zijn twee keer naar Deventer gegaan, de eerste keer om te ervaren hoe ver het was van het station naar de kerk en om de situatie in de kerk op te nemen; de tweede keer om te proberen of ik de afstand die ik moest afleggen kon halen en vooral of ik de hoge trap op kon komen. Dat lukte. Maar op de dag zelf bleek dat ik veel verder moest lopen dan ik gedacht had: ik wist niet dat we voor en na de dienst ook nog naar buiten zouden gaan. Dat was wel heel leuk: we hadden heel veel bekijks. Een man wilde ons aanspreken; dat mocht niet van zijn vrouw, maar hij deed het toch en vroeg aan mij: "Wat zijn jullie aan het doen?" Ik zei: "We gaan een bisschop wijden en daar staat de bisschop van Haarlem," waarop bisschop Dick insprong en er meteen een klein college aan vastknoopte, waarin hij onder andere zei dat onze kerk niet onder het gezag van de paus stond. Toen zei de man: "Dat is ook toevallig; ik heet De Paus."

Alles bij elkaar was het een prachtige ervaring en ik ben heel blij dat ik toch nog mee heb kunnen doen. Ik denk niet dat de kans groot is dat ik nog een keer als misdienaar zal assisteren bij een bisschopswijding, maar ik hoop nog veel andere mooie bisdomsvieringen mee te maken.

- Gabrielle houdt evangelie voor aan diaken (foto bij vorige artikel)

Enkele dagen geleden las ik in het ND een stukje van columnist Jan-Willem Wits dat mijn aandacht trok. Het begint als volgt: “De bezoekers van het eetcafé ‘De 7e hemel’ (!) aan het Grote Kerkhof in Deventer – type stoere mannen met een biertje in de hand – trokken vorige maand massaal hun smartphone uit de zak om een wonderlijke optocht vast te leggen. Een bonte stoet van bisschoppen, kerkleiders en priesters trok door de binnenstad voor de wijding van de nieuwe oudkatholieke aartsbisschop van Utrecht, Bernd Wallet. ‘Is dit voor een filmopname of echt?’, vroeg een verwonderde voorbijganger”.

Na de mededeling dat dit soort religieus ‘getimmer aan de weg’ in Nederland (boven de rivieren) lange tijd verboden is geweest, gaat het stukje als volgt verder: “... die wettelijke belemmeringen zijn (1984) nogal onopgemerkt weggenomen. De terrasbezoekers in Deventer leken

het ook wel best te vinden en reageerden eerder nieuwsgierig dan geïrriteerd. De oudkatholieken hadden de veilige binnenweg kunnen nemen; daarmee was deze processie in de buitenlucht ook een teken van tegenspraak in een tijd dat geloven vooral als een strikt persoonlijke set van vermoedens en overtuigingen wordt gezien, die het beste achter de voordeur verborgen kan blijven. Het was een manifestatie van een geloof dat ruimte nodig heeft. Het onderstreepte bovendien dat geloven bij uitstek een gemeenschapszaak is. Wanneer Bernd Wallet in zijn eentje in vol ornaat door de binnenstad van Deventer was gaan lopen, zou de kans groot zijn geweest dat een politieagent hem had gevraagd of het wel helemaal goed met hem ging”.

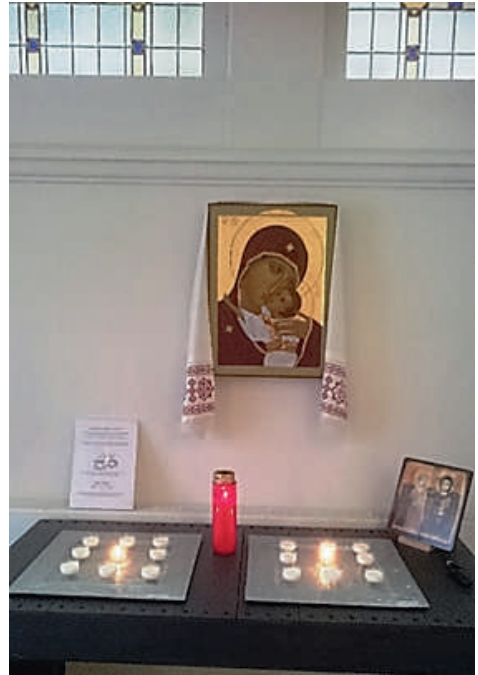
Daarna vraagt de schrijver zich af hoe het staat met de kerk(gang) na coronatijd. Uit onderzoek blijkt dat wellicht zo’n kwart van de gelovigen is afgehaakt, althans van het bezoeken van een fysieke kerkdienst.

Als dat waar is, waar blijft dan de gemeenschap? Is de kerk een plek die uitsluitend dient tot het bevredigen van privé religieuze behoeften?

Nee toch? De kerk moet 'openbaar' aanwezig zijn. Een wekelijkse processie gaat wel wat ver. Maar zo eens per jaar met Palmzondag? Eén van de burens van onze kerk liet me zeer onlangs nog weten dat hij die processie vond horen bij een kerk. Ik ben blij dat we gedurende de hele coronatijd de dagkapel open hebben kunnen houden (voorzien van handgel, dat wel). Zo waren we, ondanks beperkingen, toch uitnodigend aanwezig. Het was een prachtinitiatief van onze vorige pastoor Victor om zo'n dagkapel in te richten. En de huidige pastoriebewoners, de Indiase familie Christian (what's in a name...), zorgt er voor dat die openstelling van de dagkapel elke dag kan doorgaan. Dat de Godslamp blijft branden, en dat de waxinelichtjes steeds worden aangevuld (er worden jaarlijks honderden opgestoken).

Het is iets om dankbaar voor te zijn dat onze kerk elke zondag in gebruik is, afwisselend in de oud-katholieke en de anglicaanse traditie. Hebt u wel eens het uitnodigende bord gezien dat Grace Church op 'hun' zondagen op de hoek aan de Paterswoldse weg zet? Te zien in de sacristie. En dan de vrijdagse koffieochtend voor de buurt.

In de afgelopen tijd hebt u zich 28 keer moeten aanmelden voor een viering. Ik moest, n.b. in opdracht van de overheid, zelfs aangeven op welke stoel u zat. Een situatie die toch wel enigszins op gespannen voet stond met 'open kerk' zijn. Het kon niet anders. We hebben nog steeds beperkingen. En het is inderdaad niet gemakkelijk voor een typische diasporaparochie, die maar eens in de

veertien dagen een viering houdt, publiekelijk aanwezig te zijn. Dus maken we er het beste van met de beperkte mogelijkheden die we dan wel hebben. Langzamerhand gaan we weer naar normale tijden, in de hoop dat er geen nieuwe coronagolf aan komt. Laten we daarom dankbaar gebruik maken van de mogelijkheid elkaar weer wat vaker te ontmoeten in de vieringen. De deuren staan open!

Ab Mollema

Als een inwoner van Sseguku “missionarissen” zegt
Beweegt hij zijn hoofd omhoog
In de richting van de steile heuvel
Waarop een bakstenen kerkje zonder glazen ramen staat
Daar wonen en werken twee missionarissen
Amerikanen, zeggen de mensen, nog heel jong
Als ik wil, kan ik hen ontmoeten
Bij voorkeur op zondag
En dus vertelt een jonge Amerikaan mij op zekere zondag
Daar op de top van die heuvel
Over het leven dat hij in Seattle achterliet
“Geen spijt?”
“Geen spijt”
Hij had willen zien
Hoe het er aan de andere kant van de heuvel aan toeging
Een beetje verwonderlijk (vind ik)
Want aan de andere kant, aan de voet van de heuvel
Zien we allebei een andere kerk staan
Beduidend groter, wit geschilderd
Met een gouden kruis op het koepeldak en glazen ramen
Ook in die kerk ben ik op een zondag geweest
Ik hoorde er hoe een gezette profeet
Die zojuist uit Philadelphia was teruggekeerd
Herhaaldelijk bleef roepen
“Oegandezén, verrijk jullie!”

Joanna Paszkiewicz-Jägers

Uit het boekje “Sseguku”, uitgegeven door PNKV-Boekenservice, Rotterdam 2021.
Vertaling uit het Pools: Cela Pankiw

In 2015 begon onze zoektocht naar een tweede (derde?) “vaste organist”. Dit deden we omdat Albertha vanaf 1988 de enige organist van de parochie was. Zij werd toen “geroepen” door de toenmalige pastoor Wietse van der Velde (!).

Vanaf 2015 waren er gelukkig wel oud-katholieke collega's die een viering in plaats van Albertha speelden: Theo Borggreve, Kees Blijdorp en Jan de Wit.

Maar we wilden graag een tweede (derde) “vaste organist”.

Via Theo Jellema (conservatorium Groningen) kwamen we op het spoor van Matthew Schembri en Gerwin Hoekstra.

Maar ook zij moesten om verschillende redenen afzeggen: Albertha moest alles weer alleen doen.

Toen kwam (via Jan Veldkamp) Wessel Dijkstra. Hij speelde afwisselend met Albertha en zo hadden we er dus twee opdeorgelbank.

Maar... ook nu – helaas – was de tweede “vaste” organist niet een blijver!

En toen kwam corona: geen vieringen, geen organist nodig.

In die “rustige” tijd hebben we een landelijke oproep gedaan, zowel in (oud-) katholieke kringen als in protestantse gelederen.

Wat een reacties, welk een resultaat: Piet van der Steen zegde direct toe en speelde in mei. Ook Kees Blijdorp kwam weer langs. Maar er meldden zich eveneens drie anderen uit de omgeving!

Met hen hebben wij gesprekken gevoerd en enkele liturgie-inhoudelijke, praktiserende ontmoetingen gehad. Ook zijn zij enkele keren in de vieringen geweest om de gang van zaken mee te maken. Daarna hebben we enkele keren de door hen te spelen orde in de kerk doorgenomen.

Alles met elkaar resulteerde dat in een orgelrooster tot en met juli 2022!

De organisten stellen zich zelf aan ons voor!

En zo kan Albertha na 33 jaar gas terugnemen

Hans Beek

“Mijn naam is Hans Beek en ik woon in Zuidhorn. Sinds mijn vijftiende speel ik met groot plezier orgel en begeleid ik ook erediensten.

Momenteel speel ik ook in de Dorpskerk van Zuidhorn en in de Kloosterkerk van de voormalige Abdij in Aduard.

Met genoeg zal ik ook vieringen gaan begeleiden in de oud-katholieke kerk van Groningen. De liturgie spreekt mij bijzonder aan. Naast de aloude onderdelen is er ook ruimte voor muziek, want ook in de muziek kun je God ontmoeten en eer bewijzen. Vele componisten uit heden en verleden hebben composities voor de kerkelijke vieringen geschreven. Het is mooi dat deze stukken steeds weer kunnen klinken

om daarmee, naast de zingende gemeente, de lofzang gaande te houden. Ook zal er ruimte zijn voor improvisatie. Ik vind het fijn om op deze manier mijn bijdragen aan de erediensten te mogen verlenen. Een leuke bijkomstigheid is dat ik (priester) Wietse van de Velde na ruim 40 jaar weer ontmoette, want wij waren klasgenoten op de middelbare school.”

Minze de Boer

“Mijn naam is Minze de Boer (39), oorspronkelijk afkomstig uit het Friese Kollum, nu woon ik samen met mijn gezin in Haren. Mijn vrouw Alma en ik hebben drie prachtige kinderen: Jaël (4), Seppe (2) en Evi (0). Ik werk in Groningen als controller bij de universiteit. Als hobby's heb ik korfbal en orgelspelen. En vanwege deze hobby leest u nu over mij.

Ik ben een leerling van Auke de Boer. Hij is naast organist ook beiaardier van de Martini Kerk in Groningen, dus wellicht zegt de naam u iets. Hij wees mij op de oproep van uw gemeente en zodoende ben ik in contact gekomen met Eddy en Albertha.

Iets meer dan vijftien jaar geleden ben ik organist geworden in de Hervormde Gemeente (nu PKN) in Kollum en daar speel ik nog altijd. Het is mooi te zien dat er meerdere organisten hebben gereageerd op de oproep, zodat we gezamenlijk de muzikale ondersteuning van de erediensten kunnen vullen. Tot snel!”

Wietse Ouwejan

“Mijn naam is Wietse Ouwejan en ik ben 21 jaar oud. Momenteel studeer ik orgel aan het Prins Clausconservatorium bij

Theo Jellema en Erwin Wiersinga. Tevens studeer ik aan de LOTO (Landelijke opleiding Tot Orgeladviseur) en dat doe ik bij mentor Peter dan Dijk. Orgelspelen doe ik al sinds mijn achtste en de liefde voor het instrument en de muziek zijn mij sindsdien bijgebleven. Bijna tien jaar heb ik les gehad van Jochem Schuurman, die mij ook voorbereide op de toelating aan het conservatorium.

Als organist ben ik werkzaam in diverse kerken van diverse kerkstromingen. Dat vind ik erg leuk en erg leerzaam. Ik hoorde van mijn huisgenoot (Gerwin Hoekstra) dat de oud-katholieke parochie in de stad op zoek was naar organisten. Gerwin heeft zelf ook een paar vieringen gespeeld en wist zijn enthousiasme op mij over te brengen. Na wat gesprekken met Eddy Ufkes en zijn vrouw kreeg ik sterk de indruk dat de manier van geloof vieren en delen, meemaken en meedoen, mij wel zeer aan zou spreken. Na enkele vieringen vanuit de kathedraal online te hebben bijgewoond en eentje fysiek in de schitterende kerk aan de Witte de Withstraat ben ik daar nog meer van overtuigd.

Ik ben woonachtig in Vinkhuizen en houd mij naast orgel- en klavecimbelspelen bezig met schilderen, dichten, schrijven en lezen.”

Eddy Ufkes

- Man die zichzelf in de spiegel fotografeert. Foto: Pittigrillir

De eerste reacties op COVID waren dat mensen elkaar lieve dingen deden toekomen, vooral via fysiek veilige sociale media. Was dit een manier om angst en woede te maskeren? Want een poosje later zag je mensen met gemelijke gezichten, de boosheid kwam naar buiten. Weer later: mensen lopen veelal als wat verdwaasd en verbaasd om alle onzekerheid in de aangeharkte, maar wankel wordende wereld. Boosheid om van alles. Frustratie om wat niet kan, maar ook om wat in het verleden niet kon en wat je ergens nog steeds wel dwars zit. En er is zo vreselijk veel van. Frustratie om zoveel dat er de laatste jaren mis gaat, en wel op alle gebied: producten, financiën, diensten, ook van juridische en medische aard. Internet wordt per tel van tijd minder veilig. Alles overbelast en er is heel veel nepperij die om zich heen sloeg en slaat. De beloften van reclames en sociale media slaan gaten in de lucht waar doorheen luchtkastelen van epische proporties in beeld worden gebracht, die in de praktijk vervliegen in tegenvallers. Zoveel mis, en zoveel onmacht. De kinderen hebben weinig

toekomstperspectief door de klimaat-, energie-, geld-, justitiële- en nu ook huisvestings- en gezondheids crises dat hedonistisch afreageren de enige uitweg lijkt om het nog een beetje te redden - en dan komen 'ze' met emotionele lockdowns waaraan geen einde schijnt te komen en waarvan de zin slechts een ziesseconde duurt.

De moeilijkheden benemen de adem, men gaat boos blaffend hoesten om zó veel verdriet te overschreeuwen. Covid is een symptoom, zo lijkt het. De langdurig demissionaire regering moddert en liegt en komt daar vlug mee weg, een nieuwe ligt nog in een mistig treurverschiet. Hopeloosheid op wereldschaal, want waar is het beter? Waar kunnen wij heen vliegvluchten, terwijl Afrikanen en vele anderen hun heil zoeken in overbelaste landen hier?

'Vroeger was het veel moeilijker, de onzekerheid van heden is niet nieuw, politiek gehannes is al eeuwen ons deel. Wat zijn we eigenlijk verwend, kunnen we nergens 'meer' tegen?'

Maar dat soort half reddende gedachten zijn heden ten dage misschien irreëel geworden, nu er op zowat alle fronten en vlakken zo vele makken op onze bordjes smakken. Machteloosheid confronteert met gebrek aan verbinding, Covid wordt op persoonlijke wijze, en dus in discrepantie, opgelost met een zelfde gebrek.

Maar welk gebrek is dat dan? COVID houdt een spiegel voor, want waarom zou je slechts kunnen opademen onder de mensen? Is men zichzelf zo veel te weinig? Waar is de verbinding met een heel diep deel van zelf dat weet dat waardering van leven in je binnenste zit? Kan dat wellicht óók spiegelen, en wel van binnen naar buiten, in plaats van van buiten naar binnen zoals we er nu mee omgaan? Zou je kunnen meehelpen de lucht minder te vervuilen, of de luchtkastelen te zien voor wat ze zijn? Ligt de schuld in afhankelijkheid van probleemloosheid? Ons geloof staat zwak in de wereld, staat vaak zwak in ons hart, want het wordt overschreeuwd door informatie die het verstand hier en nu telkens overstelpt en

waarden omverwerpt. Ligt er een kans tot kracht van binnen, nu ons immuunsysteem door COVID wordt getest? De wereld deelt veel rake klappen uit en slaat ons half bewusteloos. Hoe belangrijk zijn die klappen echter eigenlijk? Kun je zeggen: 'Wereld sla dan maar, maar mijn ziel vindt rust in God'? Kun je zeggen: 'Wereld begraaf mij maar, want mijn ziel, die staat wel weer eens op'? Is mijn ziel al te afhankelijk van werelds warboel, janboel en gevaar, of schuilt er kracht van liefde in? Liefde loopt op kronkelwegen en de ziel, die mist nog de blindenstok, totdat Gods genade Zijn zoon in onze oren en ogen stopt. die regelrecht ons hart in loopt met onze ziel aan de hand.

Maarten J. van Stokkum

*10 juli 2021 - Tante Martha al 15 jaar niet
meer lijfelijk onder ons*

Wandelend door Blokzijl zie ik de deur van de Grote Kerk uitnodigend openstaan. Ik loop naar binnen en sta als aan de grond genageld, getroffen door de volmaaktheid van dit godshuis. Lang blijf ik daar staan, gedachteloos; ik voel me opgenomen in de vrede en harmonie van dit kleine universum, terwijl ik tegelijkertijd het gevoel heb dat mijn hoofd er geheel door gevuld werd.

- Kerk in Blokzijl

Maar het brein laat zich niet lang stilleggen: na enige tijd komen de gedachten weer op gang en komen er vragen bij me op. Waarom? Wat is het in dit interieur dat zo'n verpletterende indruk maakt? Wat maakt deze kerk anders dan vergelijkbare kerken? Ik denk aan de definitie van volmaaktheid van de Romeinse bouwkundige Vitruvius, geciteerd door Italiaanse architect Alberti, toen deze getroffen werd door de volmaakte schoonheid van de Pazzikapel in Florence: "Harmonie en overeenstemming van alle delen, op dusdanige wijze dat men niets kan toevoegen of wegnemen zonder dat dit een verslechtering betekent." De Pazzikapel wordt beschouwd als een meesterwerk en als de definitie van Vitruvius ook van toepassing zou zijn op de kerk in Blokzijl, kunnen we die titel ook aan dit interieur geven.

Bij het zoeken naar een antwoord op mijn vragen besef ik dat de harmonie van deze kerkzaal vooral bepaald wordt door haar eenvoudige, geometrische vorm. Oorspronkelijk bestond de ruimte uit een simpele rechthoek, maar omdat de kerk te klein werd, is ze in de zeventiende eeuw drie keer uitgebreid, achtereenvolgens naar het zuiden, naar het westen en naar het noorden. Dat is kennelijk gebeurd volgens een doordacht plan en zo ontstond de huidige vorm: die van een Grieks kruis met vier armen die elkaar in het midden kruisen.

Indeling en kleuren

Hoewel niet symmetrisch is ook de indeling evenwichtig. In het middelste gedeelte staan rijen traditionele kerkstoelen met rieten zitting; rondom dit centrum bevinden zich in blokken geplaatste banken aan de zuidkant en aan de oostkant, en "ouderlingenbanken" op de hoeken van de zuidkant en tegen de wanden van de westkant. De preekstoel is zoals gebruikelijk in een protestantse kerk prominent aanwezig, maar werkt niet storend door de plaatsing op de hoek tussen west- en noordkant.

Ook de kleuren zorgen voor rust en evenwicht. De bruine kleuren van stoelen, doophek preekstoel en onderdelen van het orgel harmoniëren met het mintgroen van banken, deuren en balken. Daartussen blinkt het koper van kroonluchters en ornamenten. De rode opstapjes bij de banken zorgen voor een vrolijk accent. De grijze grafen ondersteunen de rust van het geheel.

Levendigheid

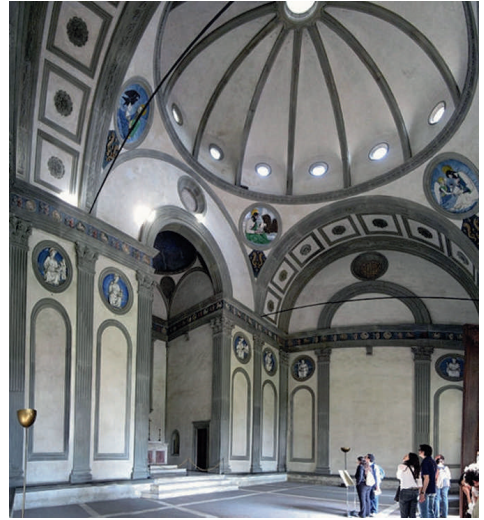
Ondanks de rust die het geheel uitstraalt, zijn er veel elementen die zorgen voor levendigheid, bijvoorbeeld het fraaie

doophek met een koperen boog, dat leidt naar de mooi bewerkte, monumentale trap van de kansel. De koperen elementen op trap en kansel vallen op: de prachtige lezenaar, in de vorm van een vlinder; de zandloper, die moest voorkomen dat de dominee te lang preekte, de kandelaar en de standaard voor het doopbekken, die aan de trap bevestigd is. Grappig is het schaartje in deze standaard. De preekstoel is van mooi donker hout en is aan de achterkant en boven de baldakijn versierd met fraai kantwerk. Het koper keert terug in de vijf kaarsenkronen; boven de grootste, in het midden, is een zon afgebeeld: zinnebeeld voor God. Op de noordmuur bevinden zich twee opvallende ornamenten: de klok en het scheepje, ongewone voorwerpen in een kerk en toch passen ze op wonderlijke wijze in het interieur. Alle elementen harmoniëren met elkaar.

Pazzikapel

Enkele weken na mijn bezoek aan de kerk in Blokzijl, ben ik in Florence. Hoog tijd om de Pazzikapel te bezoeken, die Alberti inspireerde tot zijn definitie van volmaakte schoonheid.

Toen ik de kerk van Blokzijl inkwam, stond ik als aan de grond genageld, getroffen door haar volmaaktheid, maar als ik de Pazzi-kapel betreed, deins ik terug, afgeschrikt door de kilheid en kaalheid van het interieur. Ik ga zitten en laat de ruimte op inwerken. En langzamerhand word ik ook hier opgenomen in de vrede en harmonie van dit kleine universum. Net als de kerk in Blokzijl is de Pazzi-kapel gebaseerd op een eenvoudige, geometrische vorm, maar deze is in de kapel veel consequenter doorgevoerd: de hele constructie is wiskundig bepaald. De volmaaktheid van

- Pazzi-kapel in Florence

God moest zich weerspiegelen in het evenwicht en de harmonie van de ruimte. De soberheid wordt nog versterkt door de witte wanden met grijze accenten. Alleen een aantal terracotta medaillons zorgt voor kleur. Een groot contrast met de kerk in Blokzijl, evenals de afwezigheid van details die het geheel verlevendigen, zoals de preekstoel en koperen ornamenten in Blokzijl. Afgezien van het altaar in de koorruimte en de stenen banken aan de muren is de Pazzikapel geheel leeg. En om in de definitie van Alberti te blijven: iedere toevoeging zou een verslechtering betekenen.

Warmte, levendigheid, menselijkheid in de kerk in Blokzijl; kilheid, zuiverheid en abstractie in de Pazzikapel. Beide ruimtes zijn volmaakt op hun eigen manier; op beide plaatsen is vrede en harmonie en goddelijke aanwezigheid te ervaren.

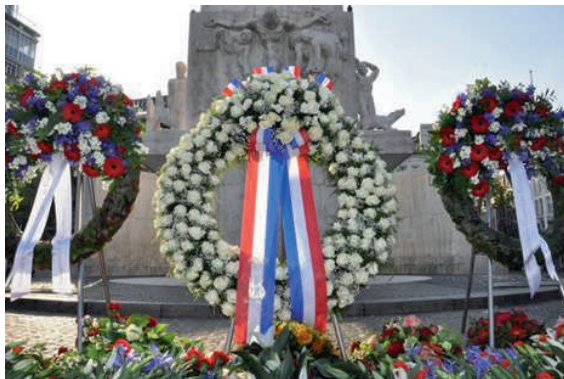
- Begraafplaats Noorddijk Foto: Ahospeers

De sobere Nationale Herdenking 2021 in Amsterdam, die in het hele land veel indruk maakte, is aanleiding om na te denken over het karakter en verloop van de officiële nationale, regionale en lokale herdenkingen. De Groningse dichter en schrijver Paul Marius Borggreve was drie keer uitgenodigd door Stichting 4 MeiHerdenking Groningen om een toespraak te houden tijdens de dodenherdenking op begraafplaats Noorddijk. Het was net als verleden jaar een sobere bijeenkomst. In een gesprek met mij gaf Paul Marius Borggreve zijn visie op de dodenherdenking. Die geef ik hieronder weer.

“De betekenis van de dodenherdenking is in het hele land hetzelfde: hulde brengen, of het nu op begraafplaats Noorddijk of bij het Nationaal Monument op de Dam is. Alleen de proporties verschillen: daar - breed, landelijk, hier – smal ,lokaal.

Mijn indruk van de tv-uitzending van de Nationale Herdenking 2021 in

Amsterdam was positief. Vooral toen er beelden werden getoond van de kranslegging bij het Nationaal Monument op de Dam en van de twee minuten stilte die volgden, op een leeg plein. Naar mijn mening verbeeldt dat mooi deze serieuze aangelegenheid. Dat het niet zo massaal is, is misschien wel beter. In het algemeen past soberheid beter bij serieuze staatsevenementen. Het gaat bij de herdenking niet alleen om de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog, maar ook om de dankbaarheid tegenover de oorlogshelden. De traditionele Nederlandse soberheid past bij de herinneringen aan de oorlog. Die herinneringen zijn bepaald niet bestemd vooramusement. Het is geen feestje. Waarom verwachten wij feest? Waarom moet alles altijd een feest zijn? Deze verwachting is, denk ik, in de jaren 90 ontstaan. Tegenwoordig is het niet altijd zelfsprekend, dat er verschil is tussen bepaalde sociale situaties en andere, en dat je gedrag bij sommige van deze gelegenheden respectvol moet zijn.

- Nationaal
monument de Dam
Foto © Guus
Maussen

Die maatschappelijke ontwikkeling ervoer ik ook wel eens bij onze lokale herdenking. Het is niet meer vanzelfsprekend je mobiel uit te laten of kinderen te leren dat je de stilte even moet behouden, dat je stil moet staan en zitten. Mijn toespraak was kort – tussen acht en tien minuten. En zo'n toespraak moet kort zijn! Mensen staan, zij kunnen niet lang luisteren; het vermogen tot concentratie neemt al jaren af.

De Tweede Wereldoorlog is een kantelpunt in de geschiedenis, die alle culturen en landen heeft beroerd. De kennis hierover mag wel breder zijn. Nederland is een rustig stukje van Europa, ons verhaal is beperkt. Het is nodig ons bij de andere delen van Europa en de wereld aan te sluiten. Daarom vind ik de Dodenherdenking belangrijk: het is een nationaal ritueel dat over internationale zaken gaat. Het luidt respectvol de bevrijding in. Respect is ook niet vanzelfsprekend. We zijn in Nederland enorm vrij, maar vrijheid betekent niet dat er geen grenzen mogen zijn tussen wat past en wat niet. Dat is een bredere maatschappelijke kwestie: wat zijn de grenzen? De grenzen liggen tegenwoordig niet vast, zij zweven..

Samen met de secularisatie van de maatschappij is het vaste kader van het leven verloren geraakt; dus moeten mensen de grenzen zelf zoeken. Het probleem is grenzeloosheid. Je moet de grenzen zelf vastleggen, beslissen wat naar jouw mening acceptabel is, wat minder acceptabel is en wat niet acceptabel is. En dat is moeilijk. Het is bijvoorbeeld niet duidelijk wanneer wij vriendentaal, familietaal, streektaal, of zakelijke taal moeten gebruiken. Overheden hebben er tegenwoordig een handje van je aan te spreken als hun beste kameraad, terwijl het soms gaat om keiharde beslissingen als boetes, ontslag of afwijzingen. Daar zit een vervreemdende discrepantie in. Ik ben 47 en soms verbaas ik me erover hoe snel de waarden in ons land zijn veranderd. Neem bijvoorbeeld de urgentie om het hele jaar door overal en altijd op terrassen te moeten genieten. Nog helemaal niet zo lang geleden was daar misschien wat meer balans in. Als het altijd feest is, verliest vieren zijn waarde en betekenis.

Genoteerd door Joanna Paszkiewicz-Jägers

*) Op Noorddijk liggen vijf graven van oorlogshelden, drie van Britse piloten, die in 1942 om het leven zijn gekomen en twee van Nederlandse verzetshelden: Pop Dijkema en dominee Brouwer.

Vieringen

De parochie houdt elke 1e, 3e en evt 5e zondag van de maand haar vieringen om 11.00 tenzij anders aangegeven. De vieringen worden gehouden in de parochiekerk aan de Witte de Withstraat 2 te Groningen. Dit is ca.10 minuten lopen van station Groningen. Op zondag is er vrij parkeren in de straat. Ook is parkeergarage Westerhaven om de hoek.

Op de 2e en 4e zondag van de maand zijn er anglicaanse vieringen in ons kerkgebouw. Deze vinden plaats om 10.30. Meer informatie is te vinden op www.gracechurchgroningen.com. Tevens zijn er op de 2e en 4e zondag van de maand oud-katholieke vieringen om 10.30 in de statie Twente. Meer informatie daarover is te vinden op www.twente.okkn.nl

Meditatie

Elke dinsdagavond is er de mogelijkheid om te mediteren in onze kerk van 19.30 tot 20.00 (inloop vanaf 19.15).

Zondag 31 oktober 2021

Allerheiligen

Hoogfeest, wit

Lezingen:lectionarium blz.548

1e Schriftlezing Wijsheid 3, 1-9

2e Schriftlezing Openbaring 7, 2-4 en 9-17

Evangelie Matteüs 5, 1-12

Zondag 7 november 2021

H. Wilibrordus, apostel der Nederlanden

Feest, wit

Lezingen:lectionarium blz.552

1e Schriftlezing Jesaja 52, 7-10

2e Schriftlezing Hebreeën 13, 7-17

Evangelie Matteüs 25, 14-34

Zondag 21 november 2021

Laatste zondag na Pinksteren,

zondag van de voleinding

Gewone zondag, groen

Lezingen:lectionarium blz.349

1e Schriftlezing Sefanja 1, 14 – 2,3

2e Schriftlezing Openbaring 1, 1-8

Evangelie Marcus 13, 14-27

Zondag 5 december 2021

Tweede zondag van de Advent

Lezingen:lectionarium blz.356

Eerste lezing Baruch 5, 1-9

Tweede lezing Filippenzen 1, 3-11

Evangelie Lucas 3, 1-6

Zondag 19 december 2021

Vierde zondag van de Advent

Bevoorrechte zondag, paars

Lezingen:lectionarium blz.360

1e Schriftlezing Micha 5, 1-3

2e Schriftlezing Hebreeën 10, 5-10

Evangelie Lucas 1, 39-45

Zaterdag 25 december 2021

Geboorte van onze Heer Jezus Christus

Hoogfeest, wit

Lezingen:lectionarium blz. 19

1e Schriftlezing Jesaja 9, 1-6

2e Schriftlezing Titus 2, 11-14

Evangelie Lucas 2, 1-20

Zondag 2 januari 2022

Epifanie, openbaring van onze Heer aan de volken

Hoogfeest, wit

Lezingen:lectionarium blz.36

1e Schriftlezing Jesaja 60, 1-6

2e Schriftlezing Efeziërs 3, 1-12

Evangelie Matteüs 2, 1-12

Contactgegevens

Kerkbestuur

Voorzitter & Deservitor

Drs. W.B. van der Velde
Jan R. Stuuatstraat F 8
9663 SE Nieuwe Pekela
tel.: 0597-221080
mobiel: 06-48199493
email: pastoor@groningen.okkn.nl

Kunt u de pastoor niet bereiken, gelieve in te spreken op het antwoordapparaat of neem contact op met het kerkbestuur.

Secretaris a.i.

dhr. Ab Mollema
email: secretaris@groningen.okkn.nl

Penningmeester

mw. Christa Prinsen
tel.: 0591-633740
email: penningmeester@groningen.okkn.nl

Lid

dhr. Paul Towles

Rekeningnummer:

NL12INGB0003941884

t.n.v. oudkatholieke parochie v.d. H. Martinus Groningen,

De Oud-Katholieke Kerk is een algemeen nut beogende instelling. Giften aan de parochie zijn daarom aftrekbaar aan de belasting. Kijk voor meer informatie op www.anbi.nl

RSIN nummer: 825587852

KvK nummer: 71502459

Lectoren

mw. Gabrielle Hooimeijer
tel.: 0522-245810
email: gmmc.hooimeijer@ziggo.nl

mw. Adrie Paasen (emeritus)
tel.: 0522-254972
email: apaasen@adriepaasen.nl

dhr. Ab Mollema (emeritus)
tel.: 0512-341116
email: secretaris@groningen.okkn.nl

Kerkgebouw

Witte de Withstraat 2
9726 EC Groningen

www.oksintmartinus.nl

Social media

www.facebook.com/Martinusgroningen/

Kinderkerk

Er is op alle zondagen kinderoppas. Daarnaast wordt er op de eerste zondagen van de maand een kindernevendienst gehouden.

Retouradres:
Witte de Withstraat 2A
9726 EC Groningen

